

S. Sayısı : 162

İş Kazalariyle, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları hakkındaki 4772 sayılı Kanunla 5019 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve 4772 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun tasarısı ve Çalışma Komisyonu raporu (1/665)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1480, 6 - 4656

31 . XII . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İş Kazalariyle, Meslek Hastalıkları ve Analık sigortaları hakkındaki 4772 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 29 . XII . 1949 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay

GEREKÇE

3008 sayılı İş Kanununun VII nci faslı hükümleriy'e esasları konulmuş olan İşçi Sigortalardan iş kazalariyle meslek hastalıkları ve analık sigortalarına taallük eden 4772 sayılı Kanun 1 Temmuz 1946 tarihinden beri bütün hükümleriyle uyu'namakta ve bu kanunun iş hayatının gerçekten önemli ve esaslı bir ihtiyacını karşıladığı ve işçilere faydalar sağladığı geçen üç tatbikat yılı iyice göstermiş bulunmaktadır.

Ancak sosyal sigortaların ilkinin teşkil eden iş kazası, meslek hastalığı ve analık sigortası kollarının tatbikatında ilk zamanlar bâzı müşküllerle karşı'aşılmış ve altı aylık tecrübe ve müşahedelerden sonra kanun tatbikatını daha ameli esaslar dahilinde sadeleştirmek lüzumu belirerek kanunda gösterilen usuller işçilerin muhtaç oldukları çabukluk ve kolaylıkların sağlanabilmesi için, 5019 sayılı Kanun ile kısmen değiştirilmiştir.

Buna rağmen ilk altı ay içinde göze çarpmıyan ve fakat tatbikat ilerleyip geliştikçe mahzurları ortaya çıkan bâzı vakalar diğer taraftan işçilerin ihtiyarlık sigortasına dahil 5417 sayılı Kanunun kabulü 4772 sayılı Kanunda geniş şekilde bir değiştirmeyi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesini icabettirmiş, bu husus umumi bir dilek halini almıştır.

İlişik olarak sunulan tasarı beliren mahzurları gidermek ve 5417 sayılı Kanundaki prim hükümlerine mütenazır ve hem ahenk hükümleri ihtiva etmek üzere hazırlanmıştır.

Bu suretle 4772 sayılı Kanunun (23) maddesi değiştirilmekte, (6) maddesi kaldırılmakta ve aynı kanuna 2 madde eklenmektedir.

1. Değiştirilen madde'ler şunlardır:

Madde 4 : 4 ncü maddenin (E) fıkrası, sağlık yardımına muhtaç sigortalının tedavisinin başka bir mahalde yaptırılmasına zaruret bulunduğu ahvalde, sigortalıya ancak gidip gelme yol paralarının verileceğini derpiş etmiş bulunduğundan gerek sigortalının gittiği mahalde hastaneye yatıncaya kadar yaptığı zaruri masrafları gerekse hekim raporuna müsteniden sigortalıya halin

icabı olarak refakati gereken kimselerin yol ve zaruri masraflarını vermek imkânı bulunmuyor ve tatbikatta bazı müşküllerle karşılaşılıyordu. Bu zaruretin tehvini ve müşküllerin bertaraf edilmesi zımında (E) fıkrası bu imkânı sağlayacak şekilde değiştirilmiştir.

Dördüncü maddenin (G) fıkrasında, sigortalının hak sahibi kimselerine bağanacak gelirler (ödenekler) olarak ifade edilmiş bulunmakta idi. (ge'ir) kelimesi (rant) tabirinin tam karşılığı olduğundan vuzuhu sağlamak bakımından (ödenekler) kelimesi yerine (gelirler) kelimesi konulmuştur.

Madde 5 : Beşinci maddenin metninde, yalnız bu kanuna konu olan sigortalının gerektirdiği «Yardım» ve «Ödenekler» den bahs olunmuş ve fakat «Gelirler» den bahsedilmemiştir. İşçi Sigortalıları Kurumu yardım ve ödeneklerden başka (Gelir) de verdiği için metinde noksan, «Gelirler» tabirinin ilâvesiyle düzeltilmiştir. Bundan başka kanunun primlerin tahakkuk şekillerine ait maddeleri değiştirildiğinden ve esas itibariyle İş Kazası, Meslek Hastalığı ve Analık Sigortalıları primlerinin de 5417 sayılı Kanunda İhtiyarlık Sigortası primlerinde olduğu gibi aylık olarak tahsili derpiş edildiğinden madde metnindeki (Salınır) kelimesi fazla görülmüş ve çıkarılmıştır.

Yürürlükte olan kanun hükümlerine göre primler sigortalılara ödenen yıllık ücretler tutarı üzerinden hesaplanmakta ve yine yıllık olarak tahsil edilmekte idi. 5417 sayılı Kanun hükümlerine muvazi olarak İş Kazası, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortalıları primlerinin de aylık olarak tahsili iş verenlere birtakım kolaylıklar sağlayacağından sigortalılara ödenen aylık ücret tutarlarının primlerin hesabında esas alınması uygun görülmüş ve maddeye bir fıkra eklenmiştir.

Ayrıca sigortalı işçilere ödenen ve prime esas olan aylık ücretlerin ne gibi unsurlardan teşekkül edeceği tatbikatta birçok tereddütleri mucip olduğundan, yine 5417 sayılı Kanundaki hükme mütenazır olarak ücret mahiyetindeki ödemelerin nelerden ibaret olacağı kesin şekilde tasrih ve ifade olunmuştur.

Madde 6 : Haftalık veya aylıkla çalışan veya saatine yahut parça başına ve yapılan iş miktarına göre para alan sigortalıların, kanunun uygulanmasında esas tutulan günlük kazançlarının hesabı tatbikatta birtakım müşküller doğduğundan ve adaletsizliklere de yol açtığından günlük kazancın tarifine vuzuh verilmiş ve haksızlıkların bertaraf edilmesine çalışılmıştır.

Madde 7 : Yedinci madde bugünkü şekli ile yalnız ödeneklerin hesabında esas tutulacak günlük kazançların en çok ve en az hâdiselerin Bakanlar Kurulu kararıyla belli edileceğini, hükme bağlamış bulunmaktadır. Bu suretle prim alınmasında esas tutulan günlük kazanç ile sigortalılara verilecek ödeneklerde nazara alınan günlük kazançlarda miktar bakımından bir adaletsizlik vücuda gelmekte idi.

Bu adaletsizliği gidermek maksadiyle maddenin başına (Prim) kelimesi ilâve edilerek prim ve ödeneklerin hesabında esas tutulacak günlük kazançların aynı olması sağlandığı gibi en az ve en çok hadleri de 5417 sayılı Kanunun 22 nci maddesine mütenazır olarak Bakanlar Kurulu Kararına bırakılmaksızın tâyin edilmiştir.

Madde 9 : İkinci fıkrada, hastalığın anlaşıldığı tarihin tedaviye mebdede itibar olunması ve en çok 64 haftalık tedavi süresinin bu mebdeden başlattırılması dolayısıyla tatbikatta sigortalılar aleyhine hâsıl olan durum, metinde «Hastalığın anlaşıldığı tarih» ibareleri yerine «İşçi Sigortalıları Kurumunca tedaviye alındığı tarih» ibareleri konulmak suretiyle sigortalıların noksan tedaviye mâruz kalmamaları önlenmiştir.

Bundan başka tedavi süresinin devamı bugünkü şekilden farklı olarak en çok iki yıl içinde 15 ay fiilen kabul edilerek bu süre içinde vâkı olabilecek nükslerin tedavisi imkânları sağlanmıştır.

Madde 13 : İş kazası ve meslek hastalıklarında geçici iş göremezliğe uğrayan sigortalılara verilecek ödeneklerin süresinin 9 ncu maddede be'irtilen sağlık yardımları süresi ile mütenazır bir hale konulması maksadiyle maddenin ilk kısmı tamamen değiştirilmiş ve birinci, ikinci, üçüncü fıkralarla tam bir vuzuh sağlanmıştır.

Dördüncü fıkra ile bugünkü metinde bulunmayan ve fakat muayyen bir müddet tedaviden sonra sağlık durumunun, gördüğü işte çalışmasına muvakkat bir müddet için mâni teşkil edece-

ği hekim raporu ile anlaşılın iyileşmiş sigortalıların, aynı mühletler içinde ve nekahet devresinde istirahat ederek geçici iş göremezlik ödeneğinden faydalanmaları hususu istihdaf olunmuştur.

Beşinci fıkrada, geçici iş göremezlik ödeneklerinin tâyin esası ve miktarları belirtilmiş 6 ncı fıkrada, sağlık durumu kaplıca ve içmelerde tedaviyi gerektiren sigortalılara da geçici iş göremezlik ödeneği verilebilmesini mümkün kılacak şekilde kaleme alınmış ve ayrıca bu müesseselerde yalnız ibate yapıldığı takdirde yemek bedelini karşılamak maksadiyle ödenekten bir indirme yapılmaması uygun görülmüştür.

Yedinci ve sekizinci fıkralar kelime tashihati yapılmak suretiyle bugünkü şeklin aynı olarak bırakılmıştır.

Madde 19 : Meslek hastalıklarında yardım ve ödeneklerin başlangıç ve münteha tarihleri 9 ve 13 ncü maddelerde gösterildiğinden birinci fıkrada yalnız meslek hastalığının tesbiti şekline mütedâir hüküm bırakılmış ve ikinci fıkraya da dokunulmamıştır.

Madde 20 : «C» bendinde, Millî Savunma Bakanlığının mütalâasına uyularak ve lise tahsilinin 12 yıla çıkarıldığı göz önünde tutularak tahsilde bulunan çocuklara 18 yaşına kadar verilmekte olan gelirin 19 yaşına kadar verilmesi derpiş olunmuş ve metindeki yaş kaydı 18 den 19 a çıkarılmıştır.

(D) Bendinde, yalnız kazadan önce değil, aynı zamanda meslek hastalığının anlaşılmasından önce de sigortalı tarafından evlât edinilmiş veya anınmış yahut nesebi düzeltilmiş veya sigortalının babalığı hüküm altına alınmış olan çocukların da gelir hakkından faydalanmalarını sağlayacak şekilde bir ibare ilâvesiyle düzeltmeler yapılmıştır.

(E) Bendine de sigortalının cenazesini kaldırma karşılığı olarak verilecek paranın cenaze sigortalının ailesi fertleri tarafından kaldırılmayıp başkası tarafından kaldırılması halinde bu kimselere verilmesini mümkün kılacak bir hüküm ilâve edilmiş ve (haksahipleri ibaresi yerine 5417 sayılı Kanununun 16 ncı maddesine mütenazır olarak (ailesi) ibaresi konulmuştur.

Madde 22 : Gelirleri sermaye halinde ödenen hak sahiplerine yeni bir ödeme yapılması sigorta tekniği bakımından doğru görülmediğinden vuzuhu sağlamak maksadiyle madde sonuna bir fıkra eklenmiştir.

Madde 28 : Maddenin bugünkü şeklinde, yalnız gelir almakta olan sigortalının tekrar bir iş kazasına uğraması halinde ârizaların bütün üzerinden gelir bağlanması lâzımgelmekte ve fakat % 10 dan az dâimî iş göremezliği gerektirdiği için gelir alamıyan ve tekrar mütaaddit iş kazalarına uğrıyarak iş görme gücünün mühim bir kısmını kaybetmiş bulunan sigortalılar ile mütaaddit meslek hastalıklarına tutulan sigortalıların kaza ve hastalık sebebiyle meydana gelen ârizalarının bütünü üzerinden gelir almaları mümkün bulunmamaktadır. Bu adaletsizliği gidermek amacıyla madde tamamen değiştirilmiştir.

Madde 32 : Madde haliyle :

a) Analık sigortasından faydalanmak için gerekli çalışma süresi bakımından kadın sigortalı ile karısı için analık yardım alacak erkek sigortalıyı ayrı şartlara tâbi tutmakta ve bu suretle bilhassa gebelik hali dolayısıyla raporlu olarak çalışmıyan kadın sigortalılar aleyhine bir durum meydana getirmekte;

b) Bir yıl içinde altı ay çalışma şartını yerine getiremedikleri için münavebeli işçilerin analık haklarından faydalanmalarını mümkün kılmamakta;

c) Maddenin (A) fıkrasındaki sürenin hesabında resmî tatil günleri ile ücretleri izin günlerini ve iş kazası veya meslek hastalığı dolayısıyla geçici iş göremezlik sürelerini çalışma günlerinden saymamakta;

d) 33 ncü madde hükmüne göre, sigortalılık hakkını kaybedenlerin 9 aylık süre içinde kısmen çalışmaları halinde analık yardım ve haklarının kaybına sebebiyet vermekte;

İdi. Bütün bu mahzurları ve noksanları gidermek amacıyla maddeye yeni bir şekil verilmiş ve bilhassa analık sigortasından faydalanmak için esas şart olan hizmet süresi doğumdan önceki bir yıl içinde 160 güne, doğum ihbar müddeti de 40 günden 50 güne çıkarılmak suretiyle tamamen sigortalılar lehine değiştirilmiştir.

Madde 35 : Sigortalının, işin bizaatihi mahiyetinden ve hususiyetinden meydana gelecek meslek hastalığına karşı bilinen koruyucu vasıtaları kullanmasının veya tedbirlere riayet etmesinin temini mülâhazasıyla madde metnine (meslek hastalıkları) nda ithali zaruri görülmüştür.

Madde 37 : İşbu madde tatbikatta mahkemelere kolaylıkla anlaşılabilir şekilde vuzuhlandırılmış ve (A), (B), (C) fıkralarına bölünerek (A) fıkrasına, yalnız kazalar için değil, meslek hastalıklarının meydana gelmesinde de kastı veya İş Kanununun işçilerin sağlığını koruma ve iş emniyeti hükümlerine aykırı hareketi yahut suç sayılıp fiili bulunan veyahut sigortalıyı iş yerine ait işler dışında çalıştıran iş veren veya vekillerinin sorumluluğu ve sigortaca yapılan masrafların ödetilmesinde daimî iş göremezlik ve ölüm dolayısıyla bağlanacak gelirlere de nazara alınması hususunda kayıtlar derecolunmuştur.

(B) fıkrasında, kaza veya meslek hastalığının, istihdam edilen diğer bir şahsın ihmal veya kusuru ile meydana gelmiş bulunması halinde Borçlar Kanununun 55 nci maddesi hükmünün mahfuziyeti hükme bağlanmış, (C) fıkrası ise meddenin aynen son fıkrasından ibaret bulunmuştur.

Madde 38 : Beşinci madde ile alınacak primlerin hesabında sigortalılara ödenen ücretlerin (Aylık tutarları) esas olarak alındığından bu maddedeki (Yıllık tutar), (Aylık tutar) şeklinde değiştirilmiş ve bâzı ahvalde fiilen çalışmayan sigortalılara da ücret verildiğinden (Çalıştırdıkları) tâbiri çıkarılarak maddeye vuzuh verilmiştir.

Madde 43 : Maddenin bugünkü şeklinde, yalnız tehlike sınıf ve derecelerinden her biri için hazırlanacak prim tarifesinin Bakanlar Kurulunun onama kararı ile yürürlüğe gireceği belirtilmiş ve fakat tesbit olunacak tehlike sınıf ve derecelerinin hangi meslekleri ihtiva deacağı hususunun tâyininde Bakanlar Kuruluna yetki verilmemiştir. Tatbikata uymayan tarife anlayışına muğayir olan ve bâzı müşküller tevhit elen bu durum birinci fıkrada düzeltmeler yapılmak suretiyle giderilmiştir. İkinci ve üçüncü fıkralar ise, eski metnin aynıdır.

Madde 44 ve 47 : (A) 5417 sayılı Kanunun 26 nci maddesi gereğince, iş veren veya iş veren vekili iş yerinde çalıştırdığı sigortalılara ödenen ücretleri gösterir aylık bordoları en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortalıları Kurumuna vermekle ödevli bulunduğundan 4772 sayılı Kanunun 47 nci maddesi hükmü de, anılan hükümlere mütenazır olarak değiştirilmiş ve yapılan işlemin silsilesi bakımından bu şekil 44 ncü maddenin konusunu teşkil etmiştir. 47 nci maddenin son fıkrası ise bâzı kelimeler çıkarılmak suretiyle 44 ncü maddenin son fıkrası olmuştur.

B) Yine 5417 sayılı Kanunun 20 nci maddesi gereğince ihtiyarlık sigortası primleri aylık olarak tahsil edileceğinden iş kazası, meslek hastalıkları ve analık sigortalıları primlerinin de bahse mevzu hükümle ahenktar olması için aydan aya alınması derpiş edilmiş ve 4772 sayılı Kanunun 44 ncü maddesi hükmü bu şekilde değiştirilerek, yapılan işlemlerin sırası itibariyle 47 nci maddeye mevzu ittihaz edilmiştir. Ayrıca kanunun 51 nci maddesi hükmü de bâzı ufak tashihlerle 47 nci maddenin sonuna eklenmiştir.

Madde 49 : İşbu madde, Devlet, il ve belediyelerle ilgili yapı işlerini üzerlerine alanların ödyecekleri primleri ne suretle tediye edeceklerini ve bu gibi işlerin ilgili daire ve müesseselerce sigorta kurumuna bildirilmesi mecburiyetini ihtiva etmektedir. Primlerin ne suretle tediye olunacağı esasen 47 nci maddede belirtilmiş olduğundan birinci fıkraya tamamen çıkarılmış, ikinci fıkraya da, (Devlet Ekonomi Kurumları ile ilgili yapı işlerinin bildirilmesi mecburiyetini vaz'eden yeni bir kayıt ilâve edilmiştir.

Madde 51 : Sosyal sigortalının muntazam bir şekilde işliyebilmesi, primlerin zamanında tahsilini zaruri kılmaktadır. Kanunun ödemekle mükellef kılığı primleri vaktinde ödemiye iş verenlerin umumi hükümlere göre mahkemelerde takibi, primlerin tahsilini ziyadesiyle geciktirdiği gibi tatbikatta birtakım güçlüklerle karşılaşılmakta ve bu husustaki dâvalar yıllarca uzamakta, bu hal zaman israfını mucip ölmekte ve iyi niyet sahibi iş verenlere de fena misal teşkil etmektedir.

Çünkü prim borcunu zamanında ödemiye iş verenlerin icra memurluğuna vâkı itirazlarının ref'i talep'lerini icra tetkik mercii görevinden saymamakta ve İşçi Sigortalıları Kurumu her bir borç için her defasında mahkemeye baş vurmak zorunda kalmaktadır. Bu itibarla gerek mahkemelerin işlerini

azaltmak gerekse sosyal sigortaların aksamadan yürümesini sağlamak gayesiyle prim borçlarına ait borçlandırma mektuplarının 2836 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununun 11 nci maddesi ve 4355 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanununun 33 ncu maddesi hükümleri göz önünde tutularak istisnaen İcra ve İflâs Kanununun 38 nci maddesi gereğince (İlâm) mahiyetinde sayılması zaruri görülmüş ve madde bu şekilde kaleme alınmış ise de Adalet Bakanlığının (bu sistemin İcra ve İflâs Kanununa tamamiyle aykırı olduğu ve bu itibarla maddenin tasarıdan çıkarılarak yerine hukuk tekniğine uygun ve İşçi Sigortaları Kurumunun ihtiyacını tatmin edici başka bir madde konulması) yolundaki mütalâası üzerine, bu defa madde iş verene tebliğ edilen borçlandırma belgelerinin İcra ve İflâs Kanununun 68 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yazılı vesikalardan sayılması şeklinde düzeltilmiştir. Bu hükümle İcra Tetkik Mercii'nin inceleme yetkisi kabul edilmiş bulunmaktadır.

Ancak takibe itiraz edip icra merciince ref kararı verilen borçlunun mahkemeye müracaatla paranın geriye alınmasını istemek hakkı umumi hükümlere göre mahfuz bulunmaktadır. Şükadar ki maddenin sonuna, iş veren veya vekili 4772 sayılı Kanunun 42 nci maddesi gereğince iş yerinin tehlike sınıf ve derecesine karşı Çalışma Bakanlığına yahut bu Bakanlığın vereceği kesin karar üzerine Danıştay'a müracaat ettiği takdirde İcra ve İflâs Kanununun 72 nci maddesinde yazılı bir senelik müddetin Danıştay kararının kesinleşmesinden itibaren başlayacağı hususunda borçlu iş verenler lehine bir hüküm de konulmuştur.

Madde 59 : Maddenin bugünkü şeklinde sigortalı kadın işçinin suç sayılmıyan çocuk düşürme halinde çocuk düşürme ödeneğinden faydalanabilmesi için gebeliğini önceden bildirmiş olması ve çocuk düşürdüğünü de bir hafta içinde hekim veya dip'omalı ebe raporu ile haber vermesi gibi mutlak iki şartın tahakkuku lâzımgelmektedir. Ancak, tatbikatta 6 aydan az olan gebelik hal'lerinin teşhis ve ihbarı ekseriya sigortalılar tarafından yerine getirilmediğinden kanunun sağ'adığı haklardan faydalanmak mümkün olamıyordu. Bu itibarla suç sayılmıyan çocuk düşürme vakalarında yardım yapılması için şart koşulan (gebeliği önceden bildirme) şartı madde metninden çıkarılmış, düşük ihbarının mühleti sigortalılar lehine 10 güne çıkarılmış ve ödeneklerden faydalanmak için ayrıca 32 nci maddenin A bendinde yazılı hizmet süresinin doldurulması hususu şart kılınmıştır.

Madde 60 : Adalet makamlarınca yapılan soruşturmalar tatbikatta pek çok uzayıp geçtiğinden bu halin ise sigortadan âcil yardım bekliyen sigortalıların haklarını temin etmelerine mâni teşkil ettiğinden soruşturmanın İşçi Sigortaları Kurumunun takdirine muhavvel olarak doğrudan doğruya Sigorta Kurumu tarafından yapılması işin çabukluğu bakımından lüzumlu görülmüş ve bu suretle madde bu şekle göre kaleme alınmıştır. Ayrıca haber verme kâğıdında yazılı hususların hakikata uymadığı anlaşırsa Sigorta Kurumunca bu olay için yapılmış bulunan bütün masrafları iş verenden alabilmesi hususunda maddeye bir hüküm konulmuştur.

Madde 73 ; Sigortalılara yapılan yardımların ve bağlanan gelirlerin istirdadı yoluna gidilmesini ve İş Kanununun uygulama alanı içinde buldukları kanaati ile çalışan sigortalıların o iş yerinde işlemeye büsbütün son verilmediği takdirde sigorta haklarının ertesi hesap yılı başına kadar sürmesini sağlamak maksadiyle tedvin edilen maddeye, tatbikatta hâsıl olan bâzı müşküller dolayısıyla bir fıkra daha eklenmiştir. Bu fıkra ile idari bir hata dolayısıyla ilgili teşkilâtçe İş Kanunu kapsamına alınan iş yerlerinden tahsil edilen primlerin iadesi ve eğer bu gibi iş yerlerinde sigortalılara her hangi bir yardımda bulunulmakta ise bu yardım ve ödeneklerin durdurulması, buna mukabil önceden yapılan yardımlara ait giderlerin ilgililerden geri alınmaması sağlanmaktadır.

Madde 84 : Bu maddeye göre İş Kanununun ikinci maddesine uygun nitelikte olup da ilgili makamlarca henüz o yolda tasnif edilmemiş olan iş yerlerinde vukubulan iş kazası, meslek hastalığı ve analık halleri için yapılan giderlerin iş verenden alınması icap etmektedir.

Ancak, mukabil iş yerlerinde iş kazası veya meslek hastalığı neticesi daimi iş göremezliğe uğrıyan sigortalının kendisine veya ölümü halinde hak sahiplerine bağlanan ve fakat her üç ayda bir ödenecek olan gelirler kovuşturma yapıldığı tarihte tamamen ödenmediğinden tatbikatta her defasında verilen gelirin istirdadı yolunda iş verenler aleyhine takibata girişilmesi lâzımgelmekte bu hal ise hem Sigorta Kurumunun muamelâtını hem de mahkemeleri fuzulen işgal etmektedir.

Bu mahzuru önlemek maksadiyle madde sonuna (ilerde yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarı) nın da iş verenden alınabileceği hükmü derco unmuştur.

II - 4772 sayılı Kanunun geçici maddesinde, ilk 6 yıl içinde uygulanacak iş kazası ve meslek hastalığı sigortası tarifelerinde tehlike dereceleri için bir ayrılma yapılmıyacağı tasrih edilmiş bu unmaktadır. Tatbikatta elde edilen tecrübelerden, 6 yıllık mühletin kifayetsiz olduğu sonucuna varılmıştır. Bir kere sosyal sigortalar memleketimizde iş hayatında ilk defa uygulanmaktadır. Diğer taraftan tehlike derecelerinin tesbiti için de önce her bir mesleğin ayrı ayrı özel şartlarını ve durumlarını, uzun, derin incelemek zarureti vardır. Bu itibarla geçici maddede yazılı 6 yıllık mühlet 10 yıla çıkarılmıştır.

III - Kaldırılan maddeler şunlardır:

5019 sayılı Kanunla 4772 sayılı Kanunun 31 nci ve 50 nci maddeleri kaldırılmıştı. Bu tasarı ile de aynı kanunun 45, 46, 48, 55, 58 ve 61 nci maddeleri kaldırılmaktadır.

45, 46, 48 nci maddeler primlerle ilgili hükümler değiştirildiğinden 55 nci maddenin tatbik kabiliyeti bulunmadığından ve esasen İhtiyarlık Sigortası Kanunu ile bu husus başka şekilde sağlanacağından, 58 nci maddede derpiş olunan (sukutu hak) lar tasarının 32 nci maddesinin (B) ve (C) bentleriyle temin edildiğinden, 61 nci madde de soruşturmayı İşçi Sigortaları yapacağından dolayı kaldırılmışlardır.

IV - 4772 sayılı Kanuna eklenen maddelere gelince:

Dördüncü madde : 5417 sayılı Kanunun 28 nci maddesine mütenazır olarak, iş kazası, meslek hastalığı ve analık halleri için de toplu olarak iş verenlerle, işçi ve hizmetli erin dernek ve buna benzer teşekkülleriyle yahut işçi ve iş veren sendikalarıyla sözleşmeler yapılabilirdiğini sağlamak maksadiyle keleme alınmıştır.

Beşinci madde : 4772 sayılı Kanunla iş verenlere yükletilen ve bilhassa sigortalının hakkına, hayatına, sıhhatine taallük eden bir kısım mükellefiyetlerin müeyyidesini göstermektedir. Bu müeyyidenin tatbikından önce ilgili iş veren veya vekiline, İşletmeler Bakanlığının mütalâası ve hile, muayyen mühletli bir ihtarda bulunması muvafık olacağı derpiş edilmiş ve madde ona göre kaleme alınmıştır.

Çalışma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Çalışma Komisyonu

Esas No. 1/665

Karar No. 24

Yüksek Başkanlığa

4772 sayılı İş kazalarıyla Meslek hastalıkları ve Analık sigortaları Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi için Çalışma Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunun tasvibiyle Başkanlığa; Başbakanlığın 31. XII. 1949 tarih ve 6/4656 sayılı yazılılarıyla B. M. M. Yüksek Başkanlığına sunulan tasarı Başkanlığın 4. I. 1950 tarih ve 1/665 sayılı havaleleriyle Komisyonumuza tevdi edilmiştir.

Komisyonumuz Hükümet tasarısının gerekçesinde belirtilen esasları dikkate alarak inceleme ve tartışmalarını yapmış aşağıda yazılı mad-

delerde bâzı tadil ve tashihiere lüzum görmüştür.

Şöyleki :

Dördüncü maddeye iş sırasında kazaya uğramış işçilerden tedavileri yurt içinde kabil olmayanların yurt dışında tedavilerine sigorta hesabına devam edilmesi imkânını sağlayacak yeni bir F fıkrası;

(İ) fıkrasına da - vuzuh için - «sigortalı olmayan» ve «erkeğe» kelimelerinin eklenmesini;

Beşinci maddenin beşinci fıkrasının daha açık ve kolay anlaşılır bir tarzda yazılmasını;

Dokuzuncu maddenin birinci fıkrasına - sigortalının nekahet devresinde bakıma olan ihtiyacı düşünülerek - «İşçi sigortaları kurumu hekimlerince lüzum gösterildiği takdirde bu kurum nekahat evlerinde dinlendirilir»;

Son fıkrasının sonuna da - tereddüdü kaldıracak sarahati sağlamak için -

«Şu kadar ki 5502 sayılı Kanunun uygulandığı yerlerde meslek hastalığı dışında kalan hastalıklar için iş yerleri hastanelerinde veya resmî sağlık müesseselerinin masrafları dahi İşçi Sigortaları Kurulunca ödenir»

İlâvelerinin yapılmasını;

On üçüncü maddenin beşinci fıkrası sonuna - yeni çıkan Hastalık Sigortası Kanunu ile ahenk ve tenazuru sağlamak düşüncesiyle -

«Geçici iş göremezlik ödeneği günlük kazancının üçte ikisine çıkarılır» cümlesi ile altıncı fıkrasına sarahat sağlamak için «Sigortalıya» kelimesinin ilâvesini;

Yirminci maddenin «E» fıkrasındaki 50 lirayı cenaze masrafını az gördüğü için sigortalı lehine 75 liraya çıkarmayı;

Yirmi sekizinci maddede kâfi sarahat görmediği için «Mâlûliyeti mucip» ve «Meslek hastalığı» ibarelerinin eklenmesini;

Otuz ikinci maddeye sigortalının doğum yardımına mazhar olacak eşinin haiz olacağı şartı göstermek için ayrı bir D fıkrasıyla; C fıkrasını takip eden fıkraya - kolaylık ve sarahat sağlamak düşüncesiyle - «diplomalı» ve «ebeden alınacak belge ile» kelime ve ibarelerinin eklenmesini;

Otuz yedinci maddenin ikinci fıkrasına - sigortalıya kolaylık sağlamak düşüncesiyle - «Sigortalının bütün haklarını sigorta kurumu vermekle beraber» ibaresinin eklenmesini;

Kırk dördüncü maddenin ikinci fıkrasında - iş verenle Sigorta Kurumu arasında sigorta zararına olan bâzı halleri önlemek maksadiyle - «örneğine uygun olarak» ve «bordroların dayandığı belgeler muhteviyatını teyit eder ma-

hiyette görülmezse»

İbarelerinin konulmasını;

Kırk yedinci maddenin ikinci fıkrası sonuna - iş verenlerden sigorta primlerini vaktinde ödemeyenlere karşı bir tedbir olmak üzere - «Geçmiş günler için ayrıca normal faiz alınır» cümlesinin eklenmesini;

Kırk dokuzuncu maddeye - daha açık ve şümulü olması için - «Her» ve «İş alanlar» kelimelerinin ilâvesini;

Yetmiş üçüncü maddeye - iş verenin yalnız çalışanların sigorta primlerini ödemeye borçlu olduğunu tavzih maksadiyle - «İşte kalanlar için» ibaresinin derecini;

Seksen dördüncü maddenin daha açık ve kolay anlaşılabilir bir ifade ile iki fıkraya ayrılacak yazılmasını;

Bu tasarının konuşularak meriyete gireceği güne kadar yıldan yıla alınmakta olan Sigorta Primleri Kanununun meriyetinden sonra aydan aya alınacağı için aradaki zamana ait primlerin tasfiyesine yarıyacak ikinci geçici bir maddenin kaleme alınmasını lüzumlu ve zaruri görmüştür.

Tasarı, kanunlaşması için; Yüksek Meclise sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa takdim kılınır.

Çalışma Komisyonu Başkanı Bu Rapor Sözcüsü

Erzurum

İstanbul

Ş. Koçak

A. R. Arı

Bu Rapor Kâtibi

Ankara

Burdur

M. Aksoley

Dr. M. Ş. Korkut

Denizli

Kars

H. Oral

Dr. E. Oktay

İmzada bulunmadı

Manisa

Tokad

Dr. M. N. Otaman

M. Özden

Urfa

Yozgad

H. Oral

K. Erbek

İmzada bulunmadı

Zonguldak

Zonguldak

İ. Ergener

S. Koçer

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları hakkındaki 4772 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4772 sayılı Kanunun 4, 5, 6, 7, 9, 13, 19, 22, 28, 35, 37, 38, 43, 44, 47, 51, 59, 73 ve 84 ncü maddeleri ile bu kanunun 5019 sayılı Kanunla değiştirilen 20, 32, 49 ve 60 ncü maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 4. — Sigortalıya sağlanan menfaatleri;

- A) Sağlık yardımcıları;
- B) Geçici iş göremezlikte verilecek gündelik ödenekleri;
- C) Daimî iş göremezlik hallerinde verilecek ödenekler;
- D) Ortopedi tedavisi ve protez araç ve gereçlerinin sağlanması; takılması ve yenilenmesi;
- E) Yukarıdaki (A) ve (D) fıkralarında yazılı yardımlar için sigortalının başka yere gönderilmesi gerekirse sigortalı ile sigortalının sıhhi durumu dolayısıyla bir başkasının refakat etmesi zaruri bulunan ve hekim raporu ile belgelenen hallerde refakat eden kimseye gidip gelme yol paraları ve Maliye ve Çalışma Bakanlığınca tesbit olunacak esaslar dairesinde zaruri masrafların ödenmesi;
- F) Cenaze için harcanacak paralar karşılığı;
- G) Sigortalının hak sahiplerine bağlanacak gelirler;
- H) Analık halinde sigortalı kadına ve karısının analığı halinde sigortalı olan aile sahibine verilecek ödenekler.

ÇALIŞMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İş kazalarıyla Meslek hastalıkları ve Analık sigortaları hakkındaki 4772 sayılı Kanunun bâzı maddelerini değiştiren ve bu kanuna bâzı maddeler ekliyen Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4772 sayılı Kanun 4, 5, 6, 7, 9, 13, 19, 20, 22, 28, 32, 35, 37, 38, 43, 44, 47, 49, 51, 59, 60, 73, 84 ncü maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — Sigortalıya sağlanan menfaatler:

- A) Sağlık yardımları,
- B) Geçici iş göremezlikte verilecek gündelik ödenekler,
- C) Daimî iş göremezlik hallerinde verilecek ödenekler,
- D) Ortopedi tedavisi ve protez araç ve gereçlerinin sağlanması, takılması ve yenilenmesi,
- E) Yukarıdaki A ve D fıkralarında yazılı yardımlar için sigortalının başka yere gönderilmesi gerekirse sigortalı ile sigortalının sıhhi durumu dolayısıyla bir başkasının refakat etmesi zaruri bulunan ve hekim raporu ile belgelenen hallerde refakat eden kimseye gidip gelme yol paraları ve Maliye ve Çalışma Bakanlıklarınca tesbit olunacak esaslar dairesinde zaruri masrafların ödenmesi,
- F) İşlerini yaptıkları sırada, iş yerinde hüsule gelen ve yine yapılan işin mahiyetinden doğan bir kaza neticesinde, becenî veya ruhî bir arızaya uğriyanlardan, yurt içinde tedavisi kabil olmayıp, ancak yabancı bir memlekette kısmen veya tamamen tedavisi mümkün olup da mesleğinde uğradığı iş göremezlik derecesinin azalabileceği uzman tabiplerden kurulan tam teşekküllü hastane bir sağlık kurulu raporu ile tesbit edilen sigortalıların yabancı memleketlere gidip gelme yol paralarıyla, o yerdeki ikamet ve tedavi masraflarının ödenmesi,

Ancak tam teşekküllü sağlık kurulunca verilecek raporun bu ârıza veya hastalığın mütehassıs iki profesör ile İşçi Sigortaları Kurumundan tâyin edilecek bir mütehassıs hekimden teşekkül edecek olan kurul tarafından tasdik edilmesi şarttır.

- G) Cenaze için harcanacak paralar karşılığı,
- H) Sigortalının hak sahiplerine bağlanacak gelirler,

Hâ.

Ça. K.

Madde 5. — Bu kanuna konu olan sigortalıların gerektirdiği yardım ödenek ve gelirlerle her türlü idare giderlerini karşılamak üzere İşçi Sigortaları İdaresince bu Kanun hükümlerine göre primler alınır.

Bu primleri vermekle yalnız iş veren ödevlidir.

Alınacak primlerin hesabında sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarları esas olarak alınır.

Sigortalılara verilen fazla mesai ücretleri ve her çeşit primlerle pahalılık zamları gibi yalnız ücret mahiyetindeki her türlü paralar ücretin aylık tutarına dâhildir.

Madde 6. — Bu kanun gereğince verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının kazadan veya meslek hastalığının anlaşılmasından bir ay ve doğumdan üç ay önceye raslıyan takvim ayı içinde elde ettiği ve prime esas tutulan aylık kazanç toplamının 26 da biridir. Ancak, saatine veya parça başına yahut iş miktarına göre para alan sigortalının günlük kazancı, kazadan veya meslek hastalığının anlaşılmasından önceki üç aylık süre içinde elde ettiği ve prime esas tutulan kazançların toplamının 78 de biridir.

Günlük kazancın hesabına esas tutulan ay zarfında her hangi bir sebeple kısmen çalışmamış olan sigortalıların ödenekleri o ay içindeki kazanç toplamının çalıştıkları gün adedine bölün-

1. Analık halinde sigortalı kadına ve sigortalı olmayan karısının analığı halinde sigortalı olan erkeğe verilecek ödenekler.

Madde 5. — Bu kanuna konu olan sigortalıların gerektirdiği yardım, ödenek ve gelirlerle her türlü idare giderlerini karşılamak üzere İşçi Sigortaları İdaresince bu kanun hükümlerine göre primler alınır.

Bu primleri vermekle yalnız iş veren ödevlidir.

Alınacak primlerin hesabında sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarları esas olarak alınır.

Sigortalılara verilen fazla mesai ücretleri ve her çeşit primlerle pahalılık zamları gibi yalnız ücret mahiyetindeki her türlü paralar ücretin aylık tutarına dâhildir.

Ancak günlük, haftalık veya aylık olarak muayyen bir ücrete dayanmış olmayıp da komisyon ücret, kâra iştirak, tasarruf ve yalnız servis mukabili bahşış gibi gayrimuayyen zaman ve miktar üzerinden ücret alanların prim ve ödeneklerinin hesabında esas tutulacak günlük kazançları 7 nci madde hükmü saklı kalmak şartıyla Bakanlar Kurulu kararıyla belli edilir.

Bu gibi sigortalılar için, 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası ve 5502 Hastalık ve Analık Sigortası kanunları gereğince alınacak primlerle bunlara verilecek ödeneklerin hesabında da, yukarıdaki fıkrada yazılı Bakanlar Kurulu kararında belirtilen miktarlar esas tutulur.

Madde 6. — Bu kanun gereğince verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının kazadan veya meslek hastalığının anlaşılmasından bir ay ve doğumdan üç ay önceye raslıyan takvim ayı içinde elde ettiği ve prime esas tutulan aylık kazanç toplamının 26 da biridir.

Günlük kazancın hesabına esas tutulan ay zarfında her hangi bir sebeple kısmen çalışmamış olan sigortalıların ödenekleri o ay içindeki kazanç toplamının çalıştıkları gün adedine bölünmesiyle elde olunacak günlük kazanç üzerinden hesaplanır.

İş kazasının vukuundan veya meslek hastalığının anlaşılmasından bir ay ve doğumdan üç ay önceye raslıyan takvim ayları içinde hiç çalış-

Hü.

mesiyle elde olunacak günlük kazanç üzerinden hesaplanır.

İş kazasının vukuundan veya meslek hastalığının anlaşılmasından bir ay ve doğumdan üç ay önceye raslıyan takvim ayları içinde hiç çalışmamış olan sigortalıların günlük kazançlarının hesabında, aynı iş yerinde bundan evvel çalıştıkları son ay esas tutulur, ve günlük kazanç yukarıki fıkralara göre hesaplanır.

Sigortalı o iş yerine yeni girmiş ise aynı veya benzeri iş yerinde aynı sınıftan bir işçinin yukarıki şekillerde bulunacak günlük kazancı esas olarak alınır.

Yıllık kazanç, yukarıki esaslar dâhilinde hesaplanacak günlük kazancın 300 katıdır.

Madde 7. — Prim ve ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların en çok haddi 20 lira ve az haddi de 2 liradır.

Günlük kazançları 2 liradan az olanlarla ücretsiz çalışanların günlük kazançları 2 lira ve günlük kazançları 20 liradan fazla olanların günlük kazançları 20 lira sayılır.

Madde 9. — Sağlık yardımı, iş kazasına uğriyan veya meslek hastalığına tutulan sigortalının iyileşmesine kadar sürer. İyileştikten sonra bakımla iş görebilirliğinin artabileceği hekim tarafından ileri sürülen sigortalı için sağlık yardımı uzatılır.

Bu yardımlar kazanın olduğu veya meslek hastalığının İşçi Sigortaları Kurumunda tedaviye alındığı tarihten başlar, ve en çok 2 yıl içinde 15 ay fiilen devam eder. Ancak meslek hastalığına tutulan sigortalı, İşçi Sigortaları Kurumunca tedaviye alınmadan evvel her hangi bir suretle iş yerinde yahut resmî sağlık müesseselerinden birinde tedavi altına alınmış ise yardımlar bu tedavinin başladığı tarihten itibaren edilecek belgelere dayanan masraflar ödenir.

Ça. K.

mamış olan sigortalıların günlük kazançlarının hesabında, aynı iş yerinde bundan evvel çalıştıkları son ay esas tutulur ve günlük kazanç yukarıki fıkralara göre hesaplanır.

Sigortalı, o iş yerine yeni girmiş ise aynı veya benzeri iş yerinde aynı sınıftan bir işçinin yukarıki şekillerde bulunacak günlük kazancı esas olarak alınır.

Yıllık kazanç, yukarıki esaslar dâhilinde hesaplanacak günlük kazancın 300 katıdır.

Madde 7. — Prim ve ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların en çok haddi 20 lira ve en az haddi de 2 liradır.

Günlük kazançları 2 liradan az olanlarla ücretsiz çalışanların günlük kazançları 2 lira ve günlük kazançları 20 liradan fazla olanların günlük kazançları 20 lira sayılır.

Madde 9. — Sağlık yardımı, iş kazasına uğriyan veya meslek hastalığına tutulan sigortalının iyileşmesine kadar sürer. İyileştikten sonra bakımla iş görebilirliğinin artabileceği hekim tarafından ileri sürülen sigortalı için sağlık yardımı uzatılır ve sigortalı, İşçi Sigortaları Kurumu hekimlerince lüzum gösterildiği takdirde bu kurumun nekahet evlerinde dinlendirilir.

Bu yardımlar kazanın olduğu veya meslek hastalığının İşçi Sigortaları Kurumunca tedaviye alındığı tarihten başlar ve en çok 2 yıl içinde 15 ay fiilen devam eder. Ancak, meslek hastalığına tutulan sigortalı, İşçi Sigortaları Kurumunca tedaviye alınmadan evvel her hangi bir suretle iş yerinde yahut resmî sağlık müesseselerinden birinde tedavi altına alınmış ise yardımlar bu tedavinin başladığı tarihten itibaren edilecek belgelere dayanan masraflar ödenir. Şu kadar ki, 5502 sayılı Kanunun uygulandığı yerlerde meslek hastalığı dışında kalan hastalıklar için iş yerleri hastanelerinin veya resmî sağlık müesseselerinin masrafları dahi İşçi Sigortaları Kurumunca ödenir.

Hü.

Madde 13. — İş kazası dolayısıyla geçici iş göremezliğe uğriyan sigortalıya, geçici iş göremezliğin 4 ncü gününden başlayarak her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Geçici iş göremezliğin 15 günü geçmesi halinde ilk üç günlük iş göremezlik ödeneği de verilir. Bu ödenekler kazanın olduğu tarihten itibaren iki yıl içinde on beş ayı geçemez.

Meslek hastalıkları dolayısıyla geçici iş göremezliğe uğriyan sigortalıya her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir bu ödenekler sağlık yardımlarının başlangıç tarihinden itibaren iki yıl içinde 15 ayı geçemez.

Sağlık durumunun, gördüğü işte çalışmasına muvakkat bir müddet için mâni teşkil edeceği hekim raporu ile anlaşılan iyileşmiş sigortalı da aynı mühletler içinde geçici iş göremezlik ödeneğinden faydalanır.

Geçici iş göremezlik ödeneği, sigortalının 6 ve 7 nci maddeler gereğince hesaplanacak günlük kazancının yarısıdır. Sigortalının, geçimleri kendisince sağlanan veya sağlanması hükme bağlanmış bulunan karı veya koca yahut çocukları veyahut ana ve babası bulunuyorsa verilecek ödeneklere günlük kazancının % 25 i eklenir.

Sağlık müesseselerine yatırılmak suretiyle baktırılan yahut İşçi Sigortaları Kurumunca kaplıca veya içmelerde tedavisi kabul edilen sigortalılara verilecek geçici iş göremezlik ödeneklerinden günlük kazançlarının % 25 i indirilir. Ancak tedavi için sigortalının yattığı yerde yemek verilmiyorsa geçici iş göremezlik ödeneklerinden bu indirme yapılmaz.

Geçici iş göremezlik ödenekleri haftalık olarak veya işledikten sonra ödenir. Doğruca Sigorta İdaresinden alınmasında güçlük bulunursa iş veren veya vekili bu ödemeyi İşçi Sigortaları Kurumu hesabına verir.

İşçi Sigortaları Kurumu bu paraları her ay sonunda iş verene veya vekiline veya göstereceği mutemedine öder.

Madde 19. — Meslek hastalığı halinde yardım ve ödeneklerden faydalanmak için sigorta-

Ca. K.

Madde 13. — İş kazası dolayısıyla geçici iş göremezliğe uğriyan sigortalıya geçici iş göremezliğin 4 ncü gününden başlayarak her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Geçici iş göremezliğin 15 günü geçmesi halinde ilk üç günlük iş göremezlik ödeneği de verilir. Bu ödenekler kazanın olduğu tarihten itibaren 2 yıl içinde 15 ayı geçemez.

Meslek hastalıkları dolayısıyla geçici iş göremezliğe uğriyan sigortalıya her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilir. Bu ödenekler sağlık yardımlarının başlangıç tarihinden itibaren iki yıl içinde 15 ayı geçemez.

Sağlık durumunun, gördüğü işte çalışmasına muvakkat bir müddet için mâni teşkil edeceği hekim raporiyle anlaşılan iyileşmiş sigortalı da aynı mühletler içinde geçici iş göremezlik ödeneğinden faydalanır.

Geçici iş göremezlik ödeneği sigortalının 6 ve 7 nci maddeler gereğince hesaplanacak günlük kazancının yarısıdır. Sigortalının geçimleri kendisince sağlanan veya sağlanması hükme bağlanmış bulunan karı veya koca yahut çocukları veyahut ana ve babası bulunuyorsa geçici iş göremezlik ödeneği günlük kazancının üçte ikisine çıkarılır.

Sağlık müesseselerine yatırılmak suretiyle bakımı sağlanan yahut İşçi Sigortaları Kurumunca kaplıca veya içmelerde tedavisi kabul edilen sigortalıya günlük kazancının üçte biri verilir. Bu suretle baktırılan ve tedavi ettirilen sigortalının geçimlerini sağladığı kimseler bulunduğu takdirde bu ödenek sigortalının günlük kazancının yarısına çıkarılır. Ancak, sigortalının tedavi edilmek üzere yatırıldığı yerde yemek verilmiyorsa geçici iş göremezlik ödeneği beşinci fıkradaki esaslara göre hesaplanır.

Geçici iş göremezlik ödenekleri haftalık olarak ve işledikten sonra ödenir. Doğruca Sigorta İdaresinden alınmasında güçlük bulunursa iş veren veya vekili bu ödeneği İşçi Sigortaları Kurumu hesabına verir.

İşçi Sigortaları Kurumu bu paraları her ay sonunda iş verene veya vekiline yahut göstereceği mutemedine öder.

Madde 19. — Meslek hastalığı halinde yardım ve ödeneklerden faydalanmak için sigorta-

Hü.

lının çalıştığı iş yerinde meslek hastalığına tutulduğunun hekim raporu ile tesbit edilmesi gereklidir.

Hastalık bu kanunun uygulandığı ve böyle bir hastalığa sebep olacak bir işten veya iş yerinden ayrıldıktan sonra meydana çıkmış ise, sigortalının bu kanundan faydalanabilmesi için eski işinden veya iş yerinden ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bir yıldan fazla bir zamanın geçmemiş olması şarttır.

Madde 20. — İş kazalarıyla meslek hastalığı sonucu olan ölümlerde :

A) Sigortalı erkeğin dul karısına yeniden evleninceye kadar,

B) Sigortalı kadının kendi geçirdiği tam iş göremez durumdaki kocasına her hangi bir şekilde yoksulluktan kurtuluncaya kadar yıllık kazancının % 30 u derecesinde bir yıllık gelir bağlanır.

Bu glire hak kazanmak için evlenmenin kazadan önce bağlanmış olması şarttır.

Ancak ölüm zamanında boşanma ve ayrılma sebebiyle sigortalının karı veya kocasına bir nafaka vermesi mahkemece kararlaştırılmış ise bu nafaka gelir olarak verilir. Şu kadar ki, gelir olarak verilecek nafakanın bir yıllık tutarı sigortalının günlük kazancının % 30 unu geçemez.

C) Sigortalının çocuklarından her birine yıllık kazancının % 15 i nispetinde yıllık gelir bağlanır. Bu gelir çocuklara 16 yaşına, tahsilde iseler 19 yaşına kadar verilir.

Sigortalının ölümü ile hem anasız hem baba-sız kalan veya sonradan bu duruma düşen çocuğa bağlanacak gelir nispeti % 25 e çıkarılır.

Çalışamıyacak derecede sakat olan çocukların gelirleri yukarıda yazılı yaşlara vardıktan sonra da kesilmez.

Sigortalının ölümünden sonra doğan çocuğa da bu gelir verilir.

D) Kazanın vukuundan veya meslek hastalığının anlaşılmasından önce sigortalı tarafından evlât edinilmiş veya tanınmış yahut nesebi düzeltilmiş veya sigortalının babalığı hüküm altına alınmış olan çocuklar da bu haklardan faydalanır.

Sigortalı ananın ölümünden doğan haklarda

Ça. K.

lının çalıştığı iş yerinde meslek hastalığına tutulduğunun hekim raporiyle tesbit edilmesi gereklidir.

Hastalık bu kanunun uygulandığı ve böyle bir hastalığa sebep olacak bir işten veya iş yerinden ayrıldıktan sonra meydana çıkmış ise, sigortalının bu kanundan faydalanabilmesi için eski işinden veya iş yerinden ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bir yıldan fazla bir zamanın geçmemiş olması şarttır.

Madde 20. — İş kazalarıyla meslek hastalığı sonucu olan ölümlerde :

A) Sigortalı erkeğin dul karısına yeniden evleninceye kadar;

B) Sigortalı kadının kendi geçirdiği tam iş göremez durumdaki kocasına herhangi bir şekilde yoksulluktan kurtuluncaya kadar yıllık kazancının % 30 u derecesinde bir yıllık gelir bağlanır. Bu gelire hak kazanmak için evlenmenin kazadan önce bağlanmış olması şarttır.

Ancak, ölüm zamanında boşanma ve ayrılma sebebiyle sigortalının karı veya kocasına bir nafaka vermesi mahkemece kararlaştırılmış ise bu nafaka gelir olarak verilir. Şu kadar ki, gelir olarak verilecek nafakanın bir yıllık tutarı sigortalının yıllık kazancının % 30 unu geçemez.

C) Sigortalının çocuklarından her birine yıllık kazancının % 15 i nispetinde yıllık gelir bağlanır. Bu gelir çocuklara 16 yaşına, tahsilde iseler 19 yaşına kadar verilir.

Sigortalının ölümüyle hem anasız hem baba-sız kalan veya sonradan bu duruma düşen çocuğa bağlanacak gelir nispeti % 25 e çıkarılır.

Çalışamıyacak derecede sakat olan çocukların gelirleri yukarıda yazılı yaşlara vardıktan sonra da kesilmez.

Sigortalının ölümünden sonra doğan çocuğa da bu gelir verilir.

D) Kazanın vukuundan veya meslek hastalığının anlaşılmasından önce sigortalı tarafından evlât edinilmiş veya tanınmış yahut nesebi düzeltilmiş veya sigortalının babalığı hüküm altına alınmış olan çocuklar da bu haklardan faydalanır.

Sigortalı ananın ölümünden doğan haklarda çocuğun babasının belli olması şart değildir.

E) Sigortalının cenazesini kaldırma karşı-

Hü.

çocuğun babasının belli olması şart değildir.

E) Sigortalının cenazesini kaldırma karşılığı olarak ailesine toptan 50 lira ödenir. Cenaze sigortalının ailesi fertleri tarafından kaldırılmayıp başkası tarafından kaldırıldığı takdirde belgelere dayanan ve 50 lirayı geçmiyen masraflar bu kimselere ödenir.

Madde 22. — Hak sahibi olan kimselere bağlanacak gelirlerin toplamı sigortalının yıllık kazancının % 60 ını geçemez. Bu haddin aşılması için gerekirse hak sahibi olan kimselerin gelirlerinden aralarındaki nispet gözetilerek indirmeler yapılır.

Hak sahibi olan kimselerden birinin gelir hakkı düşerse öbürlerinin gelirleri bu hesaba göre artırılır.

Gelirleri sermaye halinde ödenen hak sahipleri 2 nci fıkra hükmünden faydalanamazlar.

Madde 28. — Sigortalının tekrar bir iş kazasına uğraması veya yeni bir meslek hastalığına tutulması halinde meydana gelen ârizaların bütünü göz önüne alınarak kenlisine ilk kaza veya hastalık zamanındaki kazancı üzerinden gelir bağlanır. Eğer sigortalının son uğradığı kaza veya meslek hastalığı arasındaki günlük kazancı evvelki kazancından yüksek ise bu kazanç üzerinden daimî iş göremezlik geliri hesaplanır.

Madde 32 — Analık sigortası haklarından faydalanmak için :

A) Sigortalı kadının veya karısı için analık yardımından faydalanacak sigortalı erkeğin doğumdan önceki bir yıl içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç iş yerinde en az 160 gün çalışmış bulunması ve bunun da çalıştığı iş yerlerince belgelenmesi;

B) Gebelik yardım ve ödeneğinden faydalanacak olanlar tarafından gebeliğin doğumdan önce hekim veya diplomalı ebe raporu ile İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilmesi;

C) Doğum yardım ve ödeneklerinden faydalanmak için doğumun 50 gün içinde İşçi Sigortaları Kurumuna haber verilmesi;

Şarttır.

Doğumun sübutu ancak hekim veya diplomalı ebe raporu ile veyahut nüfus tezkeresi örneği ile belgelenir.

Ça. K.

lığı olarak ailesine toptan 75 lira ödenir. Cenaze sigortalının ailesi fertleri tarafından kaldırılmayıp başkası tarafından kaldırıldığı takdirde belgelere dayanan ve 75 lirayı geçmiyen masraflar bu kimselere ödenir.

Madde 22. — Hak sahibi olan kimselere bağlanacak gelirlerin toplamı sigortalının yıllık kazancının % 60 ını geçemez. Bu haddin aşılmaması için gerekirse hak sahibi olan kimselerin gelirlerinden aralarındaki nispet gözetilerek indirmeler yapılır.

Hak sahibi olan kimselerden birinin gelir hakkı düşerse öbürlerinin gelirleri bu hesaba göre artırılır.

Gelirleri sermaye halinde ödenen hak sahipleri ikinci fıkra hükmünden faydalanamazlar.

Madde 28. — Sigortalının tekrar bir iş kazasına uğraması veya yeni bir meslek hastalığına tutulması halinde meydana gelen ârizaların bütünü göz önüne alınarak kendisine mâlûliyeti mucip ilk kaza veya meslek hastalığı zamanındaki kazancı üzerinden gelir bağlanır. Eğer sigortalının son uğradığı kaza veya meslek hastalığı sırasındaki günlük kazancı evvelki kazancından yüksek ise bu kazanç üzerinden daimî iş göremezlik geliri hesaplanır.

Madde 32. — Analık sigortası haklarından faydalanmak için :

A) Sigortalı kadının veya karısı için analık yardımından faydalanacak sigortalı erkeğin doğumdan önceki bir yıl içinde İş Kanununun uygulandığı bir veya birkaç iş yerinde en az 160 gün çalışmış bulunması ve bunun da çalıştığı iş yerlerince belgelenmesi;

B) Gebelik yardım ve ödeneğinden faydalanacak olanlar tarafından gebeliğin doğumdan önce hekim veya diplomalı ebe raporiyle İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilmesi;

C) Doğum yardım ve ödeneklerinden faydalanmak için doğumun 50 gün içinde İşçi Sigortaları Kurumuna haber verilmesi;

D) Sigortalı erkeğin doğumdan önce, Türk Medeni Kanunu gereğince doğum yapan kadınla evli bulunması,

Şarttır.

Hü.

(A) fıkrasındaki sürenin hesabında resmî tatil günleriyle ücretli izin ve iş kazası, meslek hastalığı sebebiyle geçici iş göremezlik süreleri çalışma günlerinden sayılır.

Madde 35. — Sigortalının bağışlanmaz bir kusuru yüzünden olan kazalarda veya meslek hastalıklarında 4 ncü maddenin (B), (C) fıkralarında yazılı para yardımları bu kusurun derecesine göre İşçi Sigortalı Kurumunca eksiltilebilir.

Tehlikeli olduğu bilinen veya her hangi bir emre veyahut açıkça izne dayanmadığı gibi hiçbir gereği veya faydası bulunmayan bir işçi elinde olarak sigortalının yapması veya yapılması gerekli bir hareketi savsaması kusurun bağışlanmazlığına esas tutulur.

Madde 37. —

A) Kaza veya meslek hastalığı, iş veren veya vekilinin kastı veya İş Kanununun işçilerin sağlığını koruma ve iş emniyeti hükümlerine aykırı hareketinden yahut diğer suç sayılır fiilinden veyahut sigortalının iş yerine ait işler dışında çalıştırılması yüzünden olmuş ise, İşçi Sigortalı Kurumunun sigortalıya veya hak sahibi kimselere bu kanun gereğince sağladığı ve ilerde sağlamaya mecbur olduğu menfaatlardan mütevellit her türlü zararlarını tazmin etmek iş veren veya vekiline düşer.

B) Kaza veya meslek hastalığı, istihdam edilen diğer bir şahsın ihmal veya kusuru ile meydana gelmiş ise, Borçlar Kanununun 55 nci maddesi gereğince İşçi Sigortalı Kurumu, veya sigortalı yahut hak sahibi olan kimseleri her türlü zararlarını iş veren veya vekilinden arayabilirler.

C) Kazaya veya meslek hastalığına sebep olan üçüncü kişiler de her türlü kasıt ve kusurlarından sorumludurlar.

Madde 38. — İşçi Sigortalı Kurumunun beşinci madde gereğince iş verenlerden alacağı primler, sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarına ve her iş verenin kaza ve meslek hastalığı

Ça. K.

Doğumun subutu ancak hekim raporu veya diplomalı ebeden alınacak belge ile veyahut nüfus tezkeresi örneğiyle belgelenir.

(A) fıkrasındaki sürenin hesabında sigortalının çalışma dönemine rashiya resmî tatil günleriyle ücretli izin ve iş kazası, meslek hastalığı sebebiyle geçici iş göremezlik süreleri çalışma günlerinden sayılır.

Madde 35. — Sigortalının bağışlanmaz bir kusuru yüzünden olan kazalarda veya meslek hastalıklarında 4 ncü maddenin (B, C) fıkralarında yazılı para yardımları bu kusurun derecesine göre İşçi Sigortalı Kurumunca eksiltilebilir.

Tehlikeli olduğu bilinen veya herhangi bir emre veyahut açıkça izne dayanmadığı gibi hiçbir gereği veya faydası bulunmayan bir işçi elinde olarak sigortalının yapması veya yapılması gerekli bir hareketi savsaması kusurun bağışlanmazlığına esas tutulur.

Madde 37. — Kaza veya meslek hastalığı, iş veren veya vekilinin kastı veya İş Kanununun işçilerin sağlığını koruma ve İş Emniyeti hükümlerine aykırı hareketinden yahut diğer suç sayılı fiilinden veyahut sigortalının iş yerine ait işler dışında çalıştırılması yüzünden olmuş ise, İşçi Sigortalı Kurumunun sigortalıya veya hak sahibi kimselere bu kanun gereğince sağladığı ve ilerde sağlamaya mecbur olduğu menfaatlardan mütevellit her türlü zararlarını tazmin etmek iş veren veya vekiline düşer.

Kaza veya meslek hastalığı; istihdam edilen diğer bir şahsın ihmal veya kusuru ile meydana gelmiş ise, sigortalının bütün haklarını İşçi Sigortalı Kurumu vermekle beraber Borçlar Kanununun 55 nci maddesi gereğince İşçi Sigortalı Kurumu veya sigortalı yahut hak sahibi olan kimseler, her türlü zararlarını iş veren veya vekilinden arayabilir.

Kazaya veya meslek hastalığına sebep olan üçüncü kişiler de her türlü kasıt ve kusurlarından sorumludurlar.

Madde 38. — İşçi Sigortalı Kurumunun 5 nci madde gereğince iş verenlerden alacağı primler, sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarına ve her iş yerinin kaza ve meslek hastalığı

Hü.

bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına ve derecesine göre değişir. Analık primlerinin hesabında böyle bir fark aranmaz.

Madde 43. — Hangi mesleklerin hangi tehlike sınıf ve derecelerine girdiği ve bunlardan herbiri için İşçi Sigortaları Kurumunca ne miktarda prim alınacağı hakkında hazırlanacak prim tarifesi ilgili Bakanlıkların düşünceleri sorulduktan sonra analık prim tarifesiyle birlikte Çalışma Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunun onama kararı ile yürürlüğe girer.

Prim hadleri, hesap yılı içinde her sınıf ve derecede olabilecek kaza ve meslek hastalıklarından dolayı bağlanacak gelirler için gereken tesis sermayeleri toplamı ile İşçi Sigortaları Kurumuna bu kanuna göre yüklenen başka görevler ve Kurumun her türlü giderleri göz önünde tutularak hesaplanır.

Prim tarifeleri her beş yılda bir, gerekli görülürse daha önce değiştirilebilir.

Madde 44. — İş veren veya iş veren vekili iş yerinde çalıştırdığı sigortalılara ödenen ücretleri gösterir ve örneği İşçi Sigortaları Kurumunca hazırlanacak aylık bordroları en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna vermeye mecburdur.

Bordrolar vaktinde verilmezse veya belge sayılmaya elverişli görülmezse İşçi Sigortaları Kurumu günlük kazançlar toplamını uygun göreceği yol ve usullere göre ölçümler.

Madde 47. — İş veren veya vekili her ay sigortalılara ödedikleri ücretler toplamı üzerinden iş yerinin tehlike sınıf ve derecesi için kabul edilmiş bulunan prim nispetine göre hesaplayacakları iş kazası ve meslek hastalıkları primleri ile aynı ücretler üzerinden hesap ve tesbit edecekleri analık sigortası primlerini en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna ödemeye mecburdurlar.

Primleri zamanında İşçi Sigortaları Kurumuna ödemiyen iş veren veya vekiline keyfiyet bir yazı ile bildirilir. Ve primler % 10 artırılabilmektedir.

Ça. K.

bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına ve derecesine göre değişir. Analık primlerinin hesabında böyle bir fark aranmaz.

Madde 43. — Hangi mesleklerin hangi tehlike sınıf ve derecelerine girdiği ve bunlardan herbiri için İşçi Sigortaları Kurumunca ne miktarda prim alınacağı hakkında hazırlanacak prim tarifesi ilgili Bakanlıkların düşünceleri sorulduktan sonra analık prim tarifesiyle birlikte Çalışma Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunun onama kararıyla yürürlüğe girer.

Prim hadleri, hesap yılı içinde her sınıf ve derecede olabilecek kaza ve meslek hastalıklarından dolayı bağlanacak gelirler için gereken tesis sermayeleri toplamı ile İşçi Sigortaları Kurumuna bu kanuna göre yüklenen başka görevler ve kurumun her türlü giderleri göz önünde tutularak hesaplanır.

Prim tarifeleri her beş yılda bir, gerekli görülürse daha önce değiştirilebilir.

Madde 44. — İş veren veya iş veren vekili iş yerinde çalıştırdığı sigortalılara ödenen ücretleri gösterir ve örneği İşçi Sigortaları Kurumunca hazırlanacak aylık bordroları en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna vermeye mecburdur.

Bordrolar örneğine uygun olarak vaktinde verilmezse veya bordroların dayandığı belgeler bordro muhteviyatını teyit eder mahiyette görülmezse işçi sigortalıları kurumu günlük kazançlar toplamını uygun göreceği yol ve usullere göre ölçümler.

Madde 47. — İş veren veya vekili her ay sigortalılara ödedikleri ücretler toplamı üzerinden iş yerinin tehlike sınıf ve derecesi için kabul edilmiş bulunan prim nispetine göre hesaplayacakları iş kazası ve meslek hastalıkları primleriyle aynı ücretler üzerinden hesap ve tesbit edecekleri analık sigortası primleri en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna ödemeye mecburdurlar.

Primleri zamanında İşçi Sigortaları Kurumuna ödemiyen iş veren veya vekilini keyfiyet bir yazı ile bildirilir ve primler % 10 artırılabilmektedir. Geçmiş günler için ayrıca normal faiz alınır.

Fr.

Madde 49. — Devlet, il, belediyeler ve Devlet Ekonomi Kurumları ile ilgili her türlü yapı veya yol inşaat veya onarımı işlerini üzeirne alanlarla bunların iş yerlerinin adresleri ilgili makamlar tarafından İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilir. Bu işlere karşılık gösterilen her türlü teminat İşçi Sigortaları Kurumuna borçları kalmadığı anlaşılmadıkça geri verilmez. ödenmemiş sigorta primleri bu teminattan kesilerek İşçi Sigortaları Kurumuna yatırılır.

Madde 51. — İşçi Sigortaları Kurumu tarafından 47 nci maddenin son fıkrası hükmüne uyularak iş veren veya vekiline yapılan tebliğat üzerine prim borçları ödenmediği takdirde kurumca tanzim edilen ve iş verenin prim borcu miktarını gösteren belgeler, resmî dairelerin usulüne göre verdikleri vesikalar hükmünde olup İera ve İflâs dairelerince bunların tâbi oldukları hükümlere göre muamele yapılır.

İş veren veya vekili bu kanunun 42 nci maddesi gereğince iş yerinin tehlike sınıf ve derecesine karşı Çalışma Bakanlığına yahut bu Bakanlığın vereceği kesin karar üzerine Danıştaya müracaat ettiği takdirde İera ve İflâs Kanununun 72 nci maddesinde yazılı bir senelik müddet Danıştay kararının kesinleşmesinden itibaren başlar.

Madde 59. — 29 ncu maddenin (B) fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için sigortalı kadının İşçi Sigortaları Kurumuna çocuk düşürdüğünü 10 gün içinde hekim veya diplomalı ebe raporiyle haber vermesi ve (32) nci maddenin (A) bendinde yazılı hizmet süresini doldurması şarttır.

Madde 60. — Kaza haber verme kâğıdına ekli hekim raporuna göre bildirilen olayın bu kanuna göre iş kazası sayılıp sayılmıyacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerekirse İşçi Sigortaları Kurumu tarafından soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda haber verme kâğıdında yazılı hususların hakikata uymadığı anlaşılırsa İşçi Sigortaları Kurumunca bu vaka için yapılmış bulunan bütün masraflar iş verenden alınır ve iş veren ile diğer ilgililer

Ça. K.

Madde 49. — Devlet, il, belediyeler ve Devlet ekonomi kurumları ve ilgili her türlü yapı veya yol inşaat veya onarımı işlerini üzeirne alanlarla bunların iş yerlerinin adresleri ilgili makamlar ve iş alanlar tarafından İşçi Sigortaları Kurumuna bildirilir. Bu işlere karşılık gösterilen her türlü teminat İşçi Sigortaları Kurumuna borçları kalmadığı anlaşılmadıkça geri verilmez. Ödenmemiş sigorta primleri bu teminattan kesilerek İşçi Sigortaları Kurumuna yatırılır.

Madde 51. — İşçi Sigortaları Kurumu tarafından 47 nci maddenin son fıkrası hükmüne uyularak iş veren veya vekiline yapılan tebliğat üzerine prim borçları ödenmediği takdirde kurumca tanzim edilen ve iş verenin pirim borcu miktarını gösteren belgeler, resmî dairelerin usulüne göre verdikleri vesikalar hükmünde olup iera ve iflâs dairelerince bunların tâbi oldukları hükümlere göre muamele yapılır.

İş veren veya vekili bu kanunun 42 nci maddesi gereğince iş yerinin tehlike sınıf ve derecesine karşı Çalışma Bakanlığına yahut bu Bakanlığın vereceği kesin karar üzerine Danıştaya müracaat ettiği takdirde İera ve İflâs Kanununun 72 nci maddesinde yazılı bir senelik müddet Danıştay kararının kesinleşmesinden itibaren başlar.

Madde 59. — 29 ncu maddenin (B) fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için sigortalı kadının İşçi Sigortaları Kurumuna çocuk düşürdüğünü on gün içinde hekim raporu veya diplomalı ebe belgesiyle haber vermesi ve 32 nci maddenin (A) bendinde yazılı hizmet süresini doldurması şarttır.

Madde 60. — Kaza haber verme kâğıdına ekli hekim raporuna göre bildirilen olayın bu kanuna göre iş kazası sayılıp sayılmıyacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerekirse İşçi Sigortaları Kurumu tarafından soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda haber verme kâğıdında yazılı hususların hakikata uymadığı anlaşılırsa İşçi Sigortaları Kurumunca bu vaka için yapılmış bulunan bütün masraflar iş verenden alınır ve iş veren ile diğer ilgililer

Hü.

hakkında umumi hükümler gereğince ayrıca kovuşturma yapılır.

Madde 73. — Sonradan her hangi bir sebeple İş Kanununun uygulanma alanı dışına çıkarılan bir iş yerinde, işletmeye büsbütün son verilmedikçe sigorta hükümleri ertesi hesap yılı başına kadar sürer.

İdari ve hata dolayısıyla yetkili teşkilâtça İş Kanunu kapsamına alınan iş yerleri hakkında 1 nci fıkra hükmü uygulanamayacağı gibi iş verenlerden tahsil edilmiş bulunan primler geri verilir. Bu gibi iş yerlerinde çalışan kimselere İşçi Sigortaları Kurumunca iş kazası, meslek hastalığı veya analık halleri dolayısıyla her hangi bir yardımda bulunulmakta ise yardım ve ödemeler durdurulur. Şu kadar ki evvelce sağlanan menfaatlere ait giderler ilgililerden istirdat olunmaz.

Madde 84. — İş Kanununun ikinci maddesine göre anılan kanun kapsamına girecek nitelikte olmakla beraber ilgili makamlarca henüz o yolda ayrılanmamış bulunduğu görülen her hangi bir iş yerinde vukubulan iş kazası, meslek hastalığı ve analık halleri için ilgili işçi veya hizmetli hakkındaki sigorta yardım ve ödenekleri aynıyle kanun kapsamında ayrılanma işlemleri tamamlanmış iş yerlerinde olduğu gibi İşçi Sigortaları Kurumunca sağlanarak buna ait yapılan ve işlerde yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarı iş verenden tahsil olunur.

MADDE 2. — 4772 sayılı Kanunun geçici maddesinde yazılı derecelendirme işi hakkındaki 6 yıllık mühlet 10 yıla çıkarılmıştır.

MADDE 3. — 4772 sayılı Kanunun 45, 46, 48, 55, 58 ve 61 nci maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — İşçi Sigortaları Kurumu, Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlar dâhilinde İş Kanununa tâbi olmıyan işlerde ve iş yerlerinde çalışanların da toplu olarak bu Kanuna tâbi tutulmaları için iş verenlerle, işçi ve hizmetlilerin dernek ve buna benzer teşekkülle-

Ça. K.

hakkında umumi hükümler gereğince ayrıca kovuşturma yapılır.

Madde 73. — Sonradan herhangi bir sebeple İş Kanununun uygulama alanı dışına çıkarılan bir iş yerinde, işlemeye büsbütün son verilmedikçe işte kalanlar için sigorta hükümleri ertesi hesap yılı başına kadar sürer.

İdari bir hata dolayısıyla yetkili teşkilâtça İş Kanunu kapsamına alınan iş yerleri hakkında birinci fıkra hükmü uygulanamayacağı gibi iş verenlerden tahsil edilmiş bulunan primler geri verilir. Bu gibi iş yerlerinde çalışan kimselere İşçi Sigortaları Kurumunca iş kazası, meslek hastalığı veya analık halleri dolayısıyla her hangi bir yardımda bulunulmakta ise yardım ve ödemeler durdurulur. Şu kadar ki, evvelce sağlanan menfaatlere ait giderler ilgililerden istirdat olunmaz.

Madde 84. — İş Kanunu kapsamına girecek nitelikte olmakla beraber anılan Kanunun 2 nci maddesinin (F) bendi gereğince iş yerini ilgili çalışma teşkilâtına haber vermiyen iş verenlerin iş yerlerinde vukuagelen iş kazası, meslek hastalığı ve analık halleri için ilgili işçi veya hizmetli hakkındaki sigorta yardım ve ödenekleri aynen kanun kapsamında bulunan iş yerlerinde olduğu gibi İşçi Sigortaları Kurumunca sağlanır.

Ancak, bu gibiler hakkında yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarı ile gelir bağlandığı takdirde bu gelirlere ait tesis sermayelerinin tutarı iş verenden alınır.

MADDE 2. — 4772 sayılı Kanunun geçici maddesinde yazılı derecelendirme işi hakkındaki 6 yıllık mühlet 10 yıla çıkarılmıştır.

MADDE 3. — 4772 sayılı Kanunun 45, 46, 48, 55, 58 ve 61 nci maddeleri kaldırılmıştır :

MADDE 4. — İşçi Sigortaları Kurumu, Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlar dâhilinde İş Kanununa tâbi olmıyan işlerde ve iş yerlerinde çalışanların da toplu olarak bu Kanuna tâbi tutulmaları için iş verenlerle, işçi ve hizmetlilerin dernek ve buna benzer teşekkülle-

Hü.

riyle yahut işçi ve iş veren sendikaları ile sözleşmeler yapabilir.

MADDE 5. — Sigortalının İşçi Sigortaları Kurumuna müracaatı yahut kurumun ittilatı üzerine, Kurum tarafından yazı ile yapılacak bir hafta müddetli ihtara rağmen 32 nci maddenin A bendinde yazılı çalışma belgesini sigortalıya vermiyen veya 56 nci madde gereğince iş kazasını yahut 57 nci maddenin 4 ncu fıkrası gereğince meslek hastalığını vaktinde kuruma ihbar etmiyen iş veren veya iş veren vekili hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur

44 ncu maddede yazılı bordroları da kanunun tâyin ettiği mühlet içinde kurumca yapılacak yazılı ihtara rağmen bir ay içinde kuruma tevdi etmiyen yahut 78 nci maddede yazılı defterleri tutmıyan iş veren veya iş veren vekili hakkında da aynı ceza hükmolunur.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce vukubulan iş kazası veya meslek hastalığı veyahut analık halleri ile ilgili sigorta hakları hakkında 4772 sayılı Kanunun eski hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 6. — Bu kanunun, 4772 sayılı Kanunun 5, 7, 44 47 ve 84 ncu maddelerini değiştiren hükümleri 1 . III . 1950 tarihinde diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Ça. K.

riyle yahut işçi ve iş veren sendikaları ile sözleşmeler yapabilir.

MADDE 5. — Sigortalının İşçi Sigortaları Kurumuna müracaatı yahut Kurumun ittilatı üzerine, kurum tarafından yazı ile yapılacak bir hafta müddetli ihtara rağmen 32 nci maddenin (A) bendinde yazılı çalışma belgesini sigortalıya vermiyen veya 56 nci madde gereğince iş kazasını yahut 57 nci maddenin dördüncü fıkrası gereğince meslek hastalığını vaktinde Kuruma ihbar etmiyen iş veren veya iş veren vekili hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

44 ncu maddede yazılı bordroları da kanunun tâyin ettiği mühlet içinde kurumca yapılacak yazılı ihtara rağmen bir ay içinde kuruma tevdi etmiyen yahut 78 nci maddede yazılı defterleri tutmıyan iş veren veya iş veren vekili hakkında da aynı ceza hükmolunur.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce vukubulan iş kazası veya meslek hastalığı veyahut analık halleri ile ilgili sigorta hakları hakkında 4772 sayılı Kanunun eski hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2. — 4772 sayılı Kanunun 44 ncu maddesi gereğince 1950 yılı için İşçi Sigortaları Kurumunca geçici olarak salınan veya alınan iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortası primleri iş yerlerinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ödenmiş bulunan ücretler toplamına göre tesbit olunacak kesin primlerle mahsup edilir. Bu suretle hesaplanan kesin prim tutarı ödenmiş bulunan geçici prim toplamından az olursa fazlası iş veren veya vekiline geri verilir, çok olursa eksigi iş veren veya vekiline ödetilir.

MADDE 6. — Bu kanunun, 4772 sayılı Kanununun 5, 7, 44, 47 ve 84 ncu maddelerini değiştiren hükümleri 1 . III . 1950 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Hü.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
Ş. Günaltay

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
Nihat Erim

Devlet Bakanı
C. S. Barlas

Adalet Bakanı
Fuad Sirmen

Millî Savunma Bakanı
H. Çakır

İçişleri Bakanı
E. Erişirgöl

Dışişleri Bakanı
N. Sadak

Maliye Bakanı
I. R. Aksal

Millî Eğitim Bakanı
T. Banguoğlu

Bayındırlık Bakanı
Ş. Adalan

İko. ve Ticaret Bakanı
Vedat Dicleli

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. K. Bayizit

G. ve Tekel Bakanı
Dr. F. Ş. Bürge

Tarım Bakanı

Ulaştırma Bakanı
Dr. Kemal Satır

Çalışma Bakanı
Reşat Ş. Sırer

İşletmeler Bakanı
Münir Birsal

Ça. K.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

